

GENNEM TZEELAS VINGER

URSULA NISTRUP & IDA MARIE HEDE

ØRKEN

I den Libyske ørken lever to særlige organismer: Den lille myre og den muterede sommerfugl Tzeela. De er begge forbundet til vinden og klipperne; og til ørkenen; og til sandet, som for 25 millioner år siden blev ophedet af varmen fra en meteor, smeltede, størknede og blev forvandlet til små stykker glas. Hvad gør myren og Tzeela med det Libyske ørkenglas?

MYREN OG DET LIBYSKE ØRKENGLAS

Glatte teksturer, en lille hær af myrer bevæger sig i lige linjer hurtigt og målrettet over de store granitblokkes glasagtige overflader. Myreben suger sig fast, inden balancen mistes. Slipper så igen, som rytmiske sugekopper. Strejfer abrupt den hårde klippes skinnende side. Da klippen hører op, vandrer myrerne ud i det næsten kogende sand. De forsvinder, ned i deres fortryllede knitrende hule.

Tjri-tjru-tjui-tji

Varm, sandmættet vind. En myre, i bagtroppen af den lille hær, der bevæger sig i svungne linjer, er konstant opmærksom: Millioner af blokke, massive klippestykker – myren er på vagt. Den er kun et lille dyr mellem blokkene. Den har talt klipperne, myren – ofte, er aldrig nået frem til det samme antal, har mistet overblikket. Den er for lille og kan ikke få greb om perspektivet. Den er faret vild i den varme, sandmættede vind. Følger de retninger, der er påtvunget af vinden, som har slebet myrens bagkrop blank – som den også formede klipperne.

Vinden former måden myren opfatter verden på, nu, over tid. Vinden har betydning for, hvad myren erindrer. Engang var blokkene mere eller mere nedsænkede i jorden. Gennem tiden har myren set den varme sandmættede vind befri klipperne fra jorden, bringe dem til live.

Og endnu før det – engang da klipperne var helt skjulte – så myren en hvirvlende meteor komme til syne på himlen, en hektisk gæst fra det ydre rum, så meteoren splintres i flere fragmenterede stykker, så hvert fragment forvandlet til en ildkugle, der skabte en intens varme i ørkensandet.

Måske var det myrens forfædre, tusind myregenerationer tilbage, der så meteoren slå ned? Og billederne er blevet nedarvet – de koger nu i den lille myres krop. Den ser det for sig: Sand dækkes af ild.

Schuuuuu, shhhhhiiii, sjjii, hvisler vinden, *fortæl hvordan ørkenglasset er blevet skabt*. Klipperne svarer brummende: I de små gulgrønne glasstykker findes sjældne zirkon-krystaller, som kun kan være skabt ved voldsom varme – 1800 grader. Varmere end vulkaners lava. Krateret kan ikke ses i ørken-

sandet – mennesker har spekuleret over, om det virkelig var en meteor, der slog ned, her, for 25 millioner år siden? Sporene er skjulte. Nej, meteoren splintredes før den ramte. Men den voldsomme hede fik alligevel sandet varmet eksplosivt op, det smeltede, blev blødt og flydende. Så størknede det – måske var hele ørkenen dækket af en glat overflade? – den ville straks være krakeleret, hvis nogen var gået hen over det. Ørkenen lignede nu pludselig en spejlsal – som havde Solkongen i Paris med pomp og pragt inviteret til et dekadent bal – alle flader skinner og opfanger lyset. Myrens forfædre kunne have danset og gledet rundt på det skoldhede gulv med deres tusindvis af fjedrende lette ben.

Langsomt knustes og fragmenteredes 1000 tons glas. Ørkenen pludselig fuld af dybe revner, som et arktisk hav, når forårssolen kommer, og ishavet brydes.

Årene skrider frem – og de 1000 tons glassten borer sig dybere ned i sandet. De små frivole glasstykker lejr sig dér – måske skamfulde over ikke at være ligesom det bløde sand, beduinernes kameler vandrer over. Nu begravet i ørkensandets kølige mørke vibrerer de tusindvis af lysende gule sten – støder lydløse mod hinanden – hakker og slår mod hinanden.

Og myren smyger sig rundt om det skarpe glas. Kravler varsomt på det. Borer sig ned i sandet til det. liiihhhhhhh-haaaaa. Glasset kunne have ødelagt myrens skrøbelige krop. Et fløjt – et signal – og hele myrehæren ankommer med stor autoritet – begynder straks at bære det varme glas hen mod myreboet – forstår det som byggesten. Solen bager og udtørre næsten myrekroppene. Men med glasset på ryggene reflekteres solens spidse og dræbende stråler tilbage mod himlen. Overlevelse. Sandet er altid nært. Udglattende, yndefuldt og urovækkende.

TZEELA

Vinden rammer, den suser ind i myrens kugleformede krop. Den sandmættede vind søger bolig mellem myrerens følehorn. Dé, på myrens bagkrop, hvis man zoomer ind, er en Tzeela landet.

EN TZEELA?

Først kan den næsten ikke ses. Vinden siger szizzuuuuuuuu-iaaaa. En Tzeela er landet forsigtigt i den tørre Libyske ørken, den leder efter drikkevand, åh at suge bare et par dråber op gennem sin snørklede snabel. Tzeela'en suger sved fra myrens bagkrop. Væden risler gennem vingerne. Tzeela'en suger sandet på myrekroppen med op. Den gemmer sandkornene i sig og vrider med ukendte metoder mikroskopiske vandmængder ud af dem, kondenserer sandet. Den har en slags bærepose i sig: Den har gennem årene udvidet sine vinger indefra og

lagret sandet dér, i en selvskabt lomme. Tzeela bor i sig selv og lever af sig selv – spiser fra sine vinger for at overleve, er sit eget bevægelige forråd.

Sandkornene er kantede og ru og hører ikke til i en vinge. Det skurrer indefra mod vingens organzatynde overflade.

Stumper af ørkenglas fra ørkensandet, små chokdiananter, futuristiske sandkopier og tidsbilleder bor nu i Tzeelavingernes hulrum. Rummene vokser og forgrener sig, deler sig i flere med tynde membraner. Nu er Tzeelas vinger blevet gennemsigtige og glasagtige. Stadig elastiske. I vingerne er skabt et nyt materiale på jorden: kantet, skurrende og elastisk. Varbuji, vaaarbuji, varmt, blødt og fleksibelt, som gummi, som når man får et stykke tyggegummi mellem tænderne, og det langsomt smelter.

KLIPPERNE OG SANDET

Klipperne danner grupper. Hverdaglige og overraskende. Fastholdt, hvor de er. Statistiske, hvilende under den piskende vind. Over natten ændrer de deres form, selv deres farver: En gullig okker bliver brun; en gråhed udvider sig; strejf af pink, koral og orange træder svagt frem.

Nattens lave temperaturer bringer duggen frem, ved skumringstid former den lommer af is og skaber revner i klipperne. Når det bliver morgen har blokkenes former, farver og formationer ændret sig. Lige som deres placering.

Deres lyde har også forandret sig. Formet af den varme, sandmættede vind, har de gradvist mistet deres skarpe kanter. Gradvist er deres lyde blevet tunedede, man ville ikke kunne genkende nogen melodier, harmonier, noget beat; lydene er intense, først er de næsten uhørlige. Vindens bevægelser har kærtetegnet alle vinkler på blokkene og har fået stenene til at synge. Hver vinkel producerer sin egen unikke lave brummen. Huommmmm, uiommmmm, mmmmmmiommm, eiummmmm, mm-mum-mohm...

MYREPALADSET OG GLASVIDNERNE

Myrerne klatrer i formationer op på toppen af den store klippe. De balancerer trippende; granitblokkene bevæger sig aldrig under deres vægt. De brummende vibrationer fra klippen beroliger de skoldhede myrer og får deres aura til at skinne. Myrernes auriske felt blander sig med klippernes – deres okkerfarvede, pink og grålige energier – så der bliver skabt en forbindelse til den fortid for tre milliarder år siden, hvor granitblokkene blev til – nu strømmer alt dette igennem

de små organismer. Myrekroppene gynger, svajer fra side til side, bliver ved og bliver ved, som i en trance – rammer så klippens vibrationer. Hver brummetone oscillerer med en bestemt del af deres kroppe, følehornene, organerne, benene. Mmmmmhm, aoummmm, hyhhummm. Myrerne har eksisteret i 25 millioner år. Hver tone frembringer en vision om et fortidigt øjeblik og fremmaner det for myrerne.

Myrerne klatrer. De har taget småbitte glasstykker på ryggene, som sneglehuse. De kaster med glasstykkerne. Det er en leg, de har med hinanden. Glasset er let og skarpt – det splinter nemt. De griber med ryggen. Glasset er fyldt med luft, som blev optaget i glaskroppene, da meteorens ildtornado eksploderede. I sandet ligger særligt udvalgte stykker, som myrerne kredser langsomt om, hvis de var katte, ville de spinde – glasstykkerne er forvredne, spiralformede, changerende – det er dem, myrerne kalder for GLASVIDNER. De dyrker glasset som guddomme, manifestationer af de myrer, der levede i ørkenen før sandet smeltede, ofre for den nye ørkentilstand. De tror på, at de døde myrekroppe blev indoptaget i sandet, der blev glas – kan man se et myreben, et myreøj? De tripper med deres små ben hen over glasset, tilbyder stykkerne med deres kroppe og lyde, kigger på glasstykkerne med deres myldrende og foranderlige perspektiver. Måske forsøger de at holde fast i billederne af deres forfædre af frygt for gentagelse af den altomsmeltende meteors varme – eller drages de imod den, vil de møde den igen?

Myren er varm, tørstig, nu – den bevæger sig ned under jorden. I myrepaladset er alting køligt: De lange gangsystemer under sandet er bygget af ørkenglas. Myren bevæger sig, til højre, til venstre, kender sin retning. Sovekamre, arbejdsrum. Spisekammer. Glaspasagerne spreder sig som rodnede i alle retninger. Paladsets vægge og rum er bygget op af de største glasstykker og tætnet med små glasflige. Myrerne har designet dem: De har lyttet til sandstormens komme; på et strategisk tidspunkt har de bevæget sig op fra paladset og placeret de enkelte glasstykker på præcise punkter i ørkensandet i den flygende storm. Myrerne har lyttet til vinden og benyttet dets retning og hastighed til at slibe glasset til de rette størrelser flige.

Glasset er fæstnet med spyt, der er størknet. Glasstykkerne er i berøring med hinanden og i paladsets glaspasager høres konstant en let bølgende susen og abrupte klingende lyde. Hvert rum klinger unikt: Dybe lange klange kommer fra ét rum, høje spidse klange kommer fra et andet rum. Lydene blander sig. Labyrintisk, skinnende – glassets farvede tonalitet gløder, oplyser tilfældige punkter i paladset. I paladsets dybeste rum er det lykkedes generationer af myrer at holde små brændende klumper af glas flydende, bevaret som det blev skabt ved meteorens kraft.

Myrens krop er tør – kun på spidsen af de mange fødder har den en smule sekret, så den kan stå fast. Myren vandrer, drejer om et skarpt hjørne. En passage udvider sig og forvandles til den store mødesal – myren kan mærke myredronningens

hjerteranke et sted og give genlyd i glassets vibrationer. Når hendes hjerte slår i faste dunk, adlyder glasstykkerne rytmen fra hendes krop, indordner sig hendes livs frekvens. Ørkenglasset er stablet i perfekte formationer lige dér, med åbninger, myren kan klemme sig igennem, suge afkølet luft op fra. Sådan kan myrerne ånde i det varme ørkensand, hvor den varme sandmættede vind blæser – de bærer det luftige glas som skjold, trækker kold ilt op ad de små huller i den hårde overflade. Klippernes brummen hjælper til at balancere ilt i glasset.

MYREN OG TZEELA

Myren bevæger sig igen op, kaster med sit glas, med sandet, sandkorn hvirvler rundt. Tzeela mærker vibrationen. Nu sidder Tzeela lillebitte på et glasstykke på myrens ryg. Tzeela har omskabt sine membranvinger til ører, der bøjer sig og buer skinnende og absorberende, indsamler lyden af det våde sand, der flyger igennem ørkenen. Tzeela lokaliserer sandet og optager det i sig. Den ligner ikke længere sig selv. Tzeela er ikke længere den slags sommerfugl, man kunne hæfte fast til en tavle med en nål. Den har fået tilføjet rester fra universet; metalliske stoffer. De metalliske stoffer har været indlejret i granitblokkene og i glasstumperne siden meteorens tid. De er smittet af på sandet, og ved indtagelse opløser de sig i Tzeelas fordøjelsessystem, fæstner sig og former så nye skeletdele i Tzeelas krop. Vinden passerer igennem Tzeelas silketynde former, bøjer og sliber Tzeelas indvolde.

Tzeela vil selv være en beholder, men stadig en baskende luftig enhed, der kan gemme sig i sandstormens hvirvlen. Tzeela transformerer sig – som den altid gør, forvandler sig, det er Tzeelas egenskab – som om den vil overgå naturens transformative processer, som om den vil udvikle sig på en anden tidslig skala, den vil vise os noget – *sådan ser en transformation ud i slomo* – Tzeela er yndig, men også håbløs og besværlig i sin form – nu den er pludselig vokset alt for stor til at hvile på glasstykket på myrens ryg. Tzeela optager lysets stråler i sig, lader det passere igennem sig, igennem lagene af det nyligt dannede stof...vaaaaaarbuji...i den rejse oversættes lysets bølgelængder pludselig til lyd, til søgende, sørgende parafaserende toner – nogle kan bare mærkes, ikke høres – Tzeelaen er hæs og tørstig, kalder vandet til sig. Vandet adlyder langsomt, måske for langsomt..

Tzeela kæmper, den er nu faldet ned i sandet ved siden af. Mærker myren den overhovedet? De sidder stille lige ved siden af hinanden. Tzeela må indtage de mindste sandkorn straks de bliver vædet af duggen, inden de rammer klipperne eller ørkenen og tørrer ud. Sandet tynger den. Tzeela er en flyvende dekoration, uforståeligt tynd og sårbar, så elegant og feteret. Er den levende? Er den allerede død? Dens puls og stofskifte er fremmedartet, dikteret af sandet, vinden og duggen. Engang var den en sommerfugl, med smukt støv som en del af de farverige mønstre på sine vinger, men støvet blev langsomt fejlet bort af den varme sandmættede vind. Tzeela måtte krympe og krybe, udvikle sit lange snabellignende rør til at opsuge fugtigheden dybt nede i sandet med.

En gang var Tzeela yndefuld, nu er den delvist opløst. Vinden passerer igennem dens membran; den letter kun i specifik dialog med vinden. Den er stadig i live. Den har kæmpet for sin måde at være til på. Den bærer klogskabens og det smerteliges skønhed. I kraft af Tzeelas eksistens vokser en helt ny form for liv frem i ørkenen. Tzeelas organisme bærer den uforståelige indsigt, er den. Den har sluppet kontrollen, den er sin krop og ser de forandringer, der former den, lader det ske. Vælger ikke – hviler i sin endeløse tilblivelse og forandrende tilstand, gennemblæst af den sandmættede vind.

Glasset skinner imellem myren og Tzeela. Tzeela stikker sin snabel ned i glasstykket. Små lommer i glasset indeholder vanddråber, Tzeela trækker snabelen op og smører sine nye multifunktionelle membraner med det olierede vand, der har ligget i glasset i millioner af år. Myrens bagkrop vrider sig. Knirkene fra begge organismers led oscillerer gennem ørkenvindens susen.

Myren og Tzeela befinder sig hver for sig i ørkenen, i sandet. Vinden blæser og flyger hårdt imellem dem. Et øjeblik er de tæt på hinanden, så registrerer de ikke længere hinanden. Men alligevel ser de noget, hører noget ...lydene, som vinden transporterer imellem dem. Vinden har passeret igennem fjerne områder af verdensrummet, den transporterer en auratisk koncert af vibrationer og dunkende riller og dyb brummen mellem de to organismers forskelligartede kroppe. I vinden er også partikler og abstrakte sammenhænge; metaller, ilt og vand fra glasstenenes hulrum, som finder vej ind i de to bløde skeletter og nervesystemer. Nu kobles deres tanker – deres bevidsthed – den måde, de sanser på.

Den Libyske ørken er overvældende, opslugende, uovervindelig, statisk. En ny uforståelig form for organisme tager form her. Uvidende er Tzeela også selv, om dét, der foregår. Måske vil det tage millioner af år før noget yderligere vil ske med den. For nu registrerer Tzeela bare den uendelige vind, der flyger, klipperne, der synger, glasset, der synker dybere ned; de uendelige gange i myreboet vokser, bygges længere og længere af glasfragmenter, sandet blæser ind i synsfelterne. ●